

Zwartbekgrondel en voortplanting

Willie van Emmerik, Sportvisserij Nederland

Enkele weken geleden ving een sportvisser een zwartbekgrondel in de Linge bij Geldermalsen. Niet zo heel bijzonder, zul je denken. Deze exoot heeft zich namelijk verspreid over bijna alle rivieren, beken en kanalen van Nederland. Bij nadere bestudering bleek deze grondel een heel dik buikje te hebben en vol met kuit te zitten. Het visje was in totaal echter nog maar 5 cm lang.

Het dode vrouwtje is onderzocht en bleek inderdaad eitjes in de ovaria te hebben. (Foto: Gerard de Laak)

Na enig zoeken in de literatuur bleek dit verschijnsel niet onbekend te zijn. Ook in de Donau worden geslachtsrijpe zwartbekgrondels aangetroffen van 5,4 cm lang. In het oorspronkelijke leefgebied van deze soort, de Zwarte Zee en de Zee van Azov, is de minimale lengte waarbij de zwartbekgrondel geslachtsrijp wordt 6,6 cm. Ook uit de Great Lakes in Noord-Amerika is dit verschijnsel bekend. Zowel mannetjes als vrouwtjes worden daar een jaar eerder geslachtsrijp dan in het natuurlijke verspreidingsgebied. In potentie draagt dit bij aan een snelle populatiegroei.

Een ander verschijnsel is dat er kleine geslachtsrijpe mannetjes kunnen voorkomen bij deze soort. In tegenstelling tot andere, 'normale' geslachtsrijpe mannetjes worden deze niet zwart in de paaitijd, maar hebben een gevlekte kleuring. Waarschijnlijk zijn dit zogenaamde 'sneaker males'. Sneaker males komen bij meer vissoorten voor. Door het ontbreken van de typische mannelijke kleuren, kunnen deze kleine, minder fitte mannetjes, toch voor nageslacht zorgen. Ze worden niet als mannetje herkend en ontlopen daardoor conflicten en kunnen hun zaad 'sneaky' bij het nest lozen, wat tot bevruchting van een deel van de eitjes kan leiden. Ze hebben in verhouding grotere testikels en maken meer zaad aan dan de normale mannetjes. De verhouding 'sneaker males' : normale mannetjes, wordt verondersteld samen te hangen met de invasiefase. In nieuw gekoloniseerde gebieden zijn er meer normale mannetjes, omdat de man-mancompetitie laag is. Wanneer de populatie groeit, wordt het aantal nestplaatsen beperkend en neemt deze competitie toe. Hierdoor raken alternatieve mannelijke tactieken (zoals 'sneaker'-paaieren) in het voordeel (Kornis *et al.*, 2012). Of 'sneaker males' in Nederland ook voorkomen, is niet bekend.

Literatuur

Kornis, M.S., N. Mercado-Silva & M.J. Vander Zanden, 2012. Twenty years of invasion: a review of round goby *Neogobius melanostomus* biology, spread and ecological implications. *Journal of Fish Biology* 80(2): 235-285.

Colofon

Eindredactie

Jeroen van Delft, Stichting RAVON

Lay-out & Vormgeving

Kris Joosten, Stichting RAVON

Nieuwsbrief digitaal ontvangen?

Meld u hiervoor aan via www.ravon.nl/nieuwsbriefexoten